

uitputtend. De snelle veranderingen in de wereld van vandaag deden met andere ogen terugkijken naar het verleden en gaven aanleiding tot nieuwe vragen. Te zelfder tijd vroegen modern wetenschappelijke inzichten in de interdependentie tussen kerkelijke denominaties en het staatkundig-maatschappelijk leven om een nadere studie van de relatie in het verleden.

De keuze voor 1795 als beginterm van het onderzoek werd bepaald door de gevolgenrijke omwenteling van dat jaar.

Immers, in 1795 begon de ontwikkeling van geheel nieuwe, tot in het heden doorwerkende staatkundige structuren. Tegelijkertijd ontstond er voor de kerken een principieel andere situatie, die bepalend werd voor de kerkgeschiedenis van de negentiende en de twintigste eeuw. Verder, zo meende men, was de periode 1795-1813 wat het thema betrof een blinde vlek op de wetenschappelijke kaart, terwijl juist kennis van de institutionele en ideologische wortels uit de "Franse" tijd noodzakelijk geacht werd voor een grensverleggende, hernieuwde studie van de periode erna. De keuze van de voorlopige eindterm werd ingegeven door de grondwetswijziging van 1848 met haar directe gevolgen voor de politiek van de overheid en voor de ontplooiingskansen van het kerkelijk leven. Een definitieve keuze zou echter pas later gemaakt moeten worden na een verkenning van de omstandigheden in het midden van de negentiende eeuw.

Het onderzoek zou uiteindelijk moeten leiden tot:

- a. een beredeneerde bibliografie van
 - bestaande litteratuur over de Nederlandse kerkgeschiedenis van de te onderzoeken periode;
 - buitenlandse litteratuur over de institutionele kaders van kerk en staat;
 - litteratuur van theologische en "geistesgeschichtliche" en politiek-godsdienstige aard;